

ta:lik

WARG · BUEN

song known in Sweden as Ack Värmeland du sköna and in Telemark as Ei Telemarksjente så fager og fin, among other names. But Lars took the fiddle from Asmund, saying «Slik ska du tåkå dem takja» («This is how you should play it»), and gave his own rendition. Since then, Asmund always played Lars' version. And in the Buen family, the song has been known as Slik ska du tåkå dem takja ever since.

16. JEW'S HARP TUNE AFTER GUNNAR A. HEDDI

SOURCE: ANDRES K. RYSSTAD

Many of the old jew's harp recordings from Setesdal employ instruments with low tunings. For this tune, Daniel plays a jew's harp made by Knut J. Tveit (b.1941), tuned in D. This version is mostly after Andres K. Rysstad, who probably learned it from Gunnar A. Heddi (1885–1954) himself.

17. SKORSVIKJEN

SOURCES: ANDRES K. RYSSTAD AND HALLVARD T. BJØRGUM

Skorsvik is a cove on the east side of the Bygland fjord in Austad. The tune is in the tradition of the

legendary fiddler Tarkjell A. Austad (1802–1885). Austad only ever played the regular violin, and for this recording Daniel has chosen to do the same.

18. SPRINGAR AFTER HÅRVARD GIBØEN

SOURCES: JOHANNES K. DAHLE AND OLAV K. ØYALAND

Knut Buen calls this tune Eivind Mo, because the fiddler Eivind Mo (1904–1995) created a well-known version. But for this recording, Per Anders plays the tune in its original form as it has been played in Tinn. It is one of Håvard Gibøen's most frightening tunes, and also appears on TA30 (Anne Hytta).

19. HÅRVARDS SORG

SOURCES: JOHANNES K. DAHLE AND OLAV K. ØYALAND

Håvard Gibøen was a troubled man, and many of the tunes he left behind are on the gloomy side. This springar in violin tuning conveys much of his sorrow and anxiety. Kjetil Håvardson (1842–1919), Håvard's son and himself a capable fiddler, named it Hårvards sorg.

20. FANTEN

SOURCES: ANDRES K. RYSSTAD AND HALLVARD T. BJØRGUM

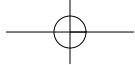
Fanten and Filleværen are probably the most frequently played tunes at dances in recent times, possibly in the old days as well. Fanten is not associated with any particular person, but has survived on the strength of the music alone. The title (fant means «vagabond») suggests that it was brought to Setesdal by a group of gypsies or other travelling people, frequent visitors to Setesdal in the old days.

21. STAKKARS VESLE NORDMANNGUT

ARR: PER ANDERS BUEN GARNÄS AND DANIEL SANDÉN-WARG

SOURCE: OLAV O. FLÅTO

Olav O. Flåto (1914–2000), from Hovin in Tinn, was known for his bright, shimmering playing and his substantial knowledge of traditional round dances from Telemark. He passed a number of these on to Per Anders. Stakkars vesle Nordmannsgut is a well-known polka that Olav O. Flåto made his own version of.

people who have performed them frequently, or maybe just had a strong liking for them. This particular song is named after the master dancer Stein T. Birkeland (1884–1949).

8. BESTEMOR RØNNINGS-DALEN

ARR: PER ANDERS BUEN GARNÅS AND DANIEL SANDÉN-WARG
SOURCE: ANDERS BUEN

A waltz in violin tuning after Anders Buen, who got it from his father, Asmund Buen (1869–1935). Asmund spent eight years in Eagle Bend, Minnesota, working for a time as a cowboy on a large farm, hunting pumas and other predators that might attack the cattle. During those years he picked up a number of American tunes, and this waltz is probably among them.

9. SOLRENNING

SOURCE: OLAV K. ØYALAND

One of many excellent tunes by Johannes K. Dahle, who told Knut Buen that he had tried to capture the playful glimmer of the early morning sun rising above the ridge near his house.

10. KLUNKAREN

SOURCES: TORLEIV H. AND HALLVARD T. BJØRGUM

When Nere G. Nesen (1838–1883) visited Møllargutten (Torgeir Augundson) in 1855, he may have picked up this tune and moulded it into a typical Setesdal gangar. At least, that is how the story goes. Regardless of origin, this is one of the tunes that the fiddler Torleiv H. Bjørgum refined into glittering gems.

11. SKULDALSBURRI

SOURCES: TORLEIV H. AND HALLVARD T. BJØRGUM

This tune originally came to Setesdal from Telemark, and appears in many different versions and traditions. According to Knut J. Heddi, this version can be attributed to Eivind Fjelstad from Nissedal. Skuldalsbruri also appears on TA13 (Eivind Mo), TA22 (Fridtjof Erneshagen) and TA36 (Leif Aasane).

12. FISKAREN

SOURCE: HALLVARD T. BJØRGUM, SR (1894–1978)

A Setesdal gangar in the tradition of Tarjei S. Hovet (1877–1948).

13. SPRINGAR AFTER OLAV HÅKANES

SOURCE: OLAV K. ØYALAND

Olav Håkanes (1822–1908) was a highly respected Tinn fiddler who often played at dances. This fine springar in violin tuning is part of his legacy.

14. SIGURD JONDALEN

SOURCE: JOHANNES K. DAHLE

This is one of many scordatura tunes from Håvard Gibøen's repertoire. The folk verse No vi' eg av te Jondalen og fri is linked to this tune, which exists in numerous versions in various tunings, suggesting that the tune is quite old. We have not been able to track down Sigurd Jondalen, but if anyone should come across him, be sure to give our regards.

15. WERMELANDSVISAN

ARR: PER ANDERS BUEN GARNÅS AND DANIEL SANDÉN-WARG
SOURCE: ANDERS BUEN

When Lars Fykerud (1860–1902) was leaving for America in 1890, Asmund Buen came to the pier to see him off. Lars, eager to hear a tune, lent Asmund his fiddle, and Asmund gingerly played a

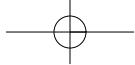
OM DU ALDRI HAR HØRT fele eller munnharpespell før, er dette den rette skiva å starte med. Om du er av dem som har hørt fele og munnharpespell før, er du i ferd med å legge en milepel til samlinga di. Dette er tidløs musikk som har evnen til å treffe som et lyskespark og en fønvind på samme tid, om du senker guarden et øyeblikk. Slik har det vært for meg.

Per Anders Buen Garnås og Daniel Sandén-Warg lykkes med denne skiva i å løfte fram verdifulle musikalske elementer, elementer som har blitt overskygget av andre musikalske trender i en årrekke. Hva disse består i overlate jeg til lytteren å oppdage. Slåttene er i hovedsak fra Tinn i Telemark og fra Setesdal i Aust-Agder.

Knut J. Heddi (1857–1938) bodde på Rysstad i Setesdal, og musikken etter han har vandra særlig gjennom Andres K. Rysstad (1893–1984). Torleiv H. Bjørgum (1921–1990) ga dette videre fra Andres til sønnen Hallvard T. Bjørgum (f. 1956). Hallvard har vært Daniel sin nærmeste kilde til stoffet etter Knut J. Heddi.

Knut Dahle (1834–1921) levde sitt liv i Tinn i Telemark, og hans slåtter vandra særlig gjennom sønnesønnene Johannes (1890–1980) og Gunnar Dahle (1902–1988). Olav K. Øyaland (f. 1922) lærte i neste rekke store deler av repertoaret til Johannes, og han ble på denne måten Per Anders sin nærmeste kilde til musikken etter Knut Dahle.

ANDERS E. RØINE

1. TRILØTINGEN

KJELDER: JOHANNES K. DAHLE OG OLAV K. ØYALAND

Ein gangar på nedstilt bas som opphavleg skal vera etter Knut Lurås (1782–1843), men som Håvard Gibøen (1809–1873) seinare omforma etter sitt eige sinn. Namnet er knytt til tømmerfløytinga på Tinnsjøen. Da tømmeret skulle fløyta med tømmerflåta frå Tinn til Tinnesot i enden av Tinnsjøen, vart denne strekninga dela opp i tre etappar (løyte), og ved kvar løyte vart det sett inn nye karar til å ro flåta.

2. LEA DEG GAMLE OLA

KJELDER: ANDRES K. RYSSSTAD OG HALLVARD T. BJØRGUM

Denne slåtten kjem opphavleg frå Valdres. Spelemannen Andres K. Rysstad fortel på eit oppetak at han lærde denne slåtten ein gong han var «ut'å Honnæs» i nedre Setesdal. Truleg trefte han der ein spelemann frå Valdres som lærde honom slåtten.

I dag vert slåtten rekna som ein naturleg del av gangar-reperstoaret i øvre Setesdal.

**3. VALS ETTER
ANDERS BUEN**

ARR: PER ANDERS BUEN GARNÅS OG DANIEL SANDÉN-WARG
KJELDE: ANDERS BUEN

Denne valsen fann Per Anders på eit spolebandopptak som mor hans, Agnes, hadde gjort med far hennar, Anders Buen (1910–1977). Slåtten kan minne litt om ein kjent sviskevals som heiter «Kjærlighetens drøm», men Anders Buen sin versjon er noko meir sjokkerande.

1. TRILØTINGEN
**3. WALTZ AFTER
ANDERS BUEN**

SOURCES: JOHANNES K. DAHLE AND OLAV K. ØYALAND

A gangar in violin tuning, said to be after Knut Lurås (1782–1843) and later adapted by Håvard Gibøen (1809–1873). The name stems from timber floating on the Tinn lake. The distance from Tinn to Tinnesot at the end of Tinn lake was divided into three stretches (løyte), with a fresh team of rowers taking over at the start of each stretch.

2. LEA DEG GAMLE OLA

SOURCES: ANDRES K. RYSSSTAD AND HALLVARD T. BJØRGUM

This tune is originally from Valdres. In a recording of the fiddler Andres K. Rysstad, he says that he learned the tune on a visit to Hornnes in lower Setesdal. It is likely that he met a fiddler from Valdres there who taught him the tune.

The tune has since been assimilated into the gangar repertoire of upper Setesdal.

5. HØYVERSUDAGEN
6. FILLEVÆREN

ARR: PER ANDERS BUEN GARNÅS AND DANIEL SANDÉN-WARG
SOURCE: ANDERS BUEN

Per Anders came across this waltz on a reel-to-reel recording his mother Agnes had made of her father, Anders Buen (1910–1977). The tune is reminiscent of an evergreen called Kjærlighetens drøm, although Anders Buen's version veers towards the outrageous.

4. MORTEN SÅLEBINDAR

SOURCE: OLAV K. ØYALAND

Knut Dahle learned this springar from his uncle, Ola Sønstaull (1804–1830). Ola in his turn supposedly learned it from a langeleik player (the Norwegian zither), so it was most likely Ola who fashioned the Hardanger fiddle version that is still being played today. Other versions of this tune include Domparen and Jåle-Ragnhild. The tune also appears on TA13 (Eivind Mo) and TA39 (Kjetil Løndal).

5. HØYVERSUDAGEN
6. FILLEVÆREN

SOURCES: JOHANNES K. DAHLE AND OLAV K. ØYALAND

Springar after Knut Lurås (1782–1843). When Knut Lurås came to Gibøen in the middle of the haymaking season, Håvard was so taken with this tune that he insisted on learning it, playing it over and over again together with Knut.

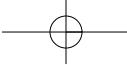
6. FILLEVÆREN
SOURCE: AANI RYSSSTAD

For this tune, Daniel draws inspiration from the playing style of the jew's harp virtuoso Aani Rysstad (1894–1965). Filleværen was Aani's big number.

This version is based on a recording made for the Norwegian Broadcasting Corporation in 1953.

7. STEVTONE
SOURCE: ANDRES T. HOVET (1910–1985)

Birkjelandstona is a popular name for this song. 30–40 such songs exist in the Setesdal canon, and it's not always easy to know them apart. Popular names help distinguish the songs. The names often refer to

IF YOU'VE NEVER HEARD music played on the fiddle or jew's harp before, this is the place to start. And if you have, be advised that what you are holding is a landmark recording. This timeless music is likely to hit you like a ton of bricks and a waft of the gentlest wind. That's how it was for me.

With this album, Per Anders and Daniel have brought to light important musical elements that have been pushed aside by other musical trends for years and years. Exactly what they consist of is best left to the listener to explore. The tunes are mostly from Tinn, Telemark and Rysstad, Setesdal.

Knut J. Heddi lived at Rysstad, Setesdal, and his style was continued primarily by Andres K. Rysstad (1893–1984). Torleiv H. Bjørgum (1921–1990) passed what he learned from Andres to his son Hallvard T. Bjørgum (b. 1956), who became Daniel's primary source of material after Knut J. Heddi.

Knut Dahle spent his life in Tinn, Telemark, and his tunes were taken up by his grandsons Johannes (1890–1980) and Gunnar Dahle (1902–1988). In turn, Olav K. Øyaland (b. 1922) learned a large part of Johannes' repertoire. He is Per Anders' primary source of music after Knut Dahle.

ANDERS E. RØINE

Per Anders Buen Garnås plays
Hardanger fiddle on tracks 1, 3,
4, 5, 8, 9, 13, 14, 15, 18, 19 and 21.

Daniel Sandén-Warg plays
Hardanger fiddle on tracks 10, 11
and 21, regular fiddle on tracks
2, 3, 7, 8, 15, 17 and 20, and jew's
harp on tracks 6, 12 and 16.

4. MORTEN SÅLEBINDAR

KJELDE: OLAV K. ØYALAND

Denne springaren lærde Knut Dahle av morbror sin, Ola Sønstaui (1804–1830). Ola skal ha lært slåtten av ein langleik-spelemann, og ein må slik rekne med at det er han som har forma til denne slåtten slik han vert spela på hardingfele i dag. Andre former av slåtten er «Domparen» og «Åle-Ragnhild». Variant av slåtten er på TA13 Eivind Mo og TA39 Kjetil Løndal.

5. HØYVERS DAGEN

KJELDE: JOHANNES K. DAHLE OG OLAV K. ØYALAND

Springar etter Knut Lurås (1782–1843). Da Knut Lurås kom til Gibøen midt i slåttonna, vart Håvard så begeistra for denne at han ikkje kunne sleppe han. Håvard måtte lære slåtten, og spela slåtten om att og om att med Knut.

6. FILLEVÆREN

KJELDE: AANI RYSSTAD

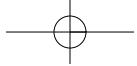
Daniel er i denne slåtten inspirera av spelestilen til munnharpevirtuosen Aani Rysstad (1894–1965). Filleværen var glansnummeret til Aani. Denne versjonen er basera på ei NRK-innspeling frå 1953.

7. STEVTONE

KJELDE: ANDRES T. HOVET (1910–1985)

Denne stevtonen vert ofte kalla «Birkelandstona» på folke-munne.

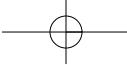
Det finst ca 30–40 ulike stevtonar i Setesdal, og det er ikkje allstøtt like enkelt å halde desse frå kvarandre. Difor kan det vere greitt å ha ulike namn på dei ymse tonane for lettare å kome dei i hug. Mange av tonane har såleis fått namn etter personane som anten har bruka dei mykje sjølve, eller berre lika dei særskilt godt. I dette tilfellet er det dansemeistaren Stein T. Birke-land (1884–1949) som har fått tonen oppkalla etter seg.

6

11

Innspelingslokale: Garane grendehus, Rysstad, 8.–14. oktober 2007

Oppnak: Anders E. Røine

Miksing og mastering: Fritjof A. Lindeman, Strype audio

Foto: Arne Svalastog

Grafisk formgjeving: Eva Karlsson

Tekst, slåtteomtaler: Per Anders Buen Garnås og Daniel Sandén-Warg

Engelsk omsetjing: Svein Svarerud

Produsent: Anders E. Røine

Økonomisk stønad: Bykle kommune, Bø dansarring, Bø juniorspelemannslag, Fond for lyd og bilde, Fond for utøvende kunstnere, Kivlemøyane, Kongsberg Spel- og Dansarlag, Norsk Folkemusikkfond, Norsk Kulturråd, Rådet for folke-musikken, Seljord Spelemannslag, Setesdal Spelemannslag, Spelemannslaget Bøheringen, Tinn kommune, Tinn Sparebank, Tinn Spelemannslag, Torkjell Haugeruds Minnefond og Valle kommune

Takk til:

Alle våre lærarmeistrar og inspiratorar.

Alle som har gjeve oss psykisk og økonomisk stønad.

Garane grendehus, for at me fekk bruke lokalet.

Sandvin v/Tormod Myrjord, for utlån av lokale til fotografering.

Agder folkemusikkarkiv v/Harald B. Knutsen, for utlån av utstyr til innspeling.

Hauk Buen, for klargjering av Per Anders sine feler føre innspeling.

Sigurd Brokke, Hallvard T. Bjørgum, Knut Buen, Olav K. Øyaland og Gunnar Lind for konsulentverksemid og opplysningar.

Anders E. Røine, Arne Svalastog og Eva Karlsson for eit makelaust samarbeid.

8. BESTEMOR

RØNNINGSDALEN

ARR: PER ANDERS BUEN GARNÅS OG

DANIEL SANDÉN-WARG

KJELDE: ANDERS BUEN

Ein vals på nedstilt bas etter Anders Buen. Slåtten er etter hans far, Asmund Buen (1869–1935). Asmund var i Eagle Bend i Minnesota i åtte år, der han m.a. jobba som cowboy på ein stor farm. Han sat da på hesteryggen og skaut fjelløver og andre rovdyr som var ein trussel for buskapen. På desse åra tileigna han seg ein del amerikansk stoff, og dette er truleg ein av dei valsane han snappa opp der.

9. SOLRENNING

KJELDE: OLAV K. ØYALAND

Ein av dei mange glimrande slåttane Johannes K. Dahle laga. Johannes K. Dahle forklarde sjølv slåtten slik til Knut Buen: «Sole kjæm so ti'le her. O' so når 'o kjæm ivi åskammen der borte, so hyfsa o'leika 'o på se' liksom. E' he lågå ein lått om tan.»

10. KLUNKAREN

KJELDE: TORLEIV H. OG

HALLVARD T. BJØRGUM

Byglendingen Nere G. Neson (1838–1883) vitja Møllarguten (Torgeir Augundson) i 1855. Kanskje var dette ein av slåttane Nere lærde av «Møllaren», og som med tida har vorte forma til ein typisk setesdals-gangar. Det er i alle fall det soga fortel. Sikkert er det uansett opphav, at dette er ein av slåttane spelemannen Torleiv H. Bjørgum slipa til ein glimande diamant.

11. SKULDALSBRURI

KJELDER: TORLEIV H. OG
HALLVARD T. BJØRGUM

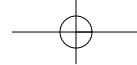
Denne slåtten har opphavleg kome til Setesdal frå Telemark. Skuldalsbruri vert spelaa i mange ulike variantar og tradisjonar. I følgje Knut J. Heddi kjem denne utgåva frå spelemannen Eivind Fjalestad frå Nissedal. Hør også slåtten på TA13 Eivind Mo, TA22 Fridtjof Erneshagen og TA36 Leif Aasane.

12. FISKAREN

KJELDE: HALLVARD T. BJØRGUM D.E.
(1894–1978)

Setesdalsgangar i tradisjon etter Tarjei S. Hovet (1877–1948).

**13. SPRINGAR ETTER
OLAV HÅKANES**

KJELDE: OLAV K. ØYALAND

Olav Håkanes (1822–1908) var ein kjend og aktak spelemann i Tinn. Særleg vart han mykje nytta som dansespelemann. Denne gode springaren på nedstilt er etter honom.

14. SIGURD JONDALEN

KJELDE: JOHANNES K. DAHLE

Dette er ein av dei mange omstilte slåttane som Håvard Gibøen nytta. Denne går på understemt, eller forstemt som det også vert kalla. Slåttestevet «No vi' eg av te Jondalen og fri» er knytt til denne slåtten, som finst i særskilt mange variantar på ulike felestille – noko som tyder på gammalt opphav. Sigurd Jondalen har me ikkje greidd å spore opp, men om nokon finn han må dei helse så mykje.

15. WERMLANDSVISAN

ARR: PER ANDERS BUEN GARNÅS OG
DANIEL SANDÉN-WARG
KJELDE: ANDERS BUEN

Da Lars Fyknerud (1860–1902) skulle reise til Amerika i 1890, møtte Asmund Buen honom på brygga. Lars ville gjerne høre ein slått og lånte bort fela si til Asmund. Asmund spelte da forsiktig på ein visetone, som i Sverige vert kalla «Ack Värmland du sköna», og som i Telemark bl.a. heiter «Ei Telemarksjente så fager og fin». Men Lars tok da frå honom fela og sa:

«Slik ska du tåkå dem takja,» og spelte så visetonen på sin måte. Etter det spelte Asmund han slik som Lars, og i Buenslekta har denne tonestubben blive kalla nettopp «Slik ska du tåkå dem takja».

**16. MUNNHARPESLÄTT
ETTER GUNNAR A. HEDDI**

KJELDE: ANDRES K. RYSSTAD

Mange av dei gamle munnharpeopptaka frå Setesdal er spela inn på lågstemte instrument. Daniel brukar her ei munnharpe laga av Knut J. Tveit (f.1941). Harpa er stemd i D. Forma er stort sett etter Andres K. Rysstad, som truleg lærde slåtten direkte av Gunnar A. Heddi (1885–1954).

17. SKORSVIKJEN

KJELDER: ANDRES K. RYSSTAD OG
HALLVARD T. BJØRGUM

Skorsviki ligg på austsida av Byglandsfjorden i Austad sokn.

Slåtten med dette namnet er i tradisjon etter den vidgjetne spelemannen Tarkjell A. Austad (1802–1885). Han spelte berre på «dusifele» (fiolin), og Daniel har valt å gjøre det same på dette opptaket.

**18. SPRINGAR ETTER
HÅVARD GIBØEN**

KJELDER: JOHANNES K. DAHLE OG
OLAV K. ØYALAND

Denne slåtten har Knut Buen i seinare tid gjeve namnet «Eivind Mo», etter som spelemannen Eivind Mo (1904–1995) gjorde om denne til si eiga form. Men utgåva Per Anders nyttar her er den originale, slik dei har spela han i Tinn, og er ein av dei mest skremmande slåttane etter Håvard Gibøen. Hør også slåtten på TA30 Anne Hytta.

19. HÅVARDS SORG

KJELDER: JOHANNES K. DAHLE OG
OLAV K. ØYALAND

Håvard Gibøen levde stundom eit tungt liv, og mange av slåttane etter honom uttrykker ei heller dyster stemming. Denne springaren på nedstilt bas ber mykje av denne sorga og angsten i seg. Kjetil Håvardson (1842–1919), son til Håvard, som òg var god spelemann, gav denne slåtten namnet «Håvars sorg».

20. FANTEN

KJELDER: ANDRES K. RYSSTAD OG
HALLVARD T. BJØRGUM

Fanten og Filleværen kan ein nok seie er dei mest bruka slåttane til å danse etter i nyare tid – kanskje også i gamal tid. Slåtten Fanten er ikkje knytt opp til nokon spesiell person, men har likevel overlevt i kraft av si eiga tyngde. Namnet kan tyde på at slåtten har kome til Setesdal med nokre omreisande «fantar» (reisande/taterar), som det var var mykje av i dalen før i tida.

**21. STAKKARS VESLE
NORDMANNGUT**

ARR: PER ANDERS BUEN GARNÅS OG
DANIEL SANDÉN-WARG
KJELDE: OLAV O. FLÅTO

Olav O. Flåto (1914–2000) frå Hovin i Tinn var ein spelemann med eit særstindrande spel. Han var òg ein av få som hadde mykje av den tradisjonelle runddansmusikken frå Telemark. Per Anders fekk lære ein del av desse, og «Stakkars vesle Nordmanngut» er ein av dei kjende polkaane, som Olav O. Flåto hadde ein eigen svip over.

Per Anders Buen Garnås spelar hardingfele på kutt nr 1, 3, 4, 5, 8, 9, 13, 14, 15, 18, 19 og 21.

Daniel Sandén-Warg spelar hardingfele på kutt 10, 11 og 21, vanleg fele på kutt 2, 3, 7, 8, 15, 17 og 20 og munnharpe på kutt 6, 12 og 16.

